

Gemensamma termer med specifika betydelser

Nordterm 2025, 11.6.2025

Mari Suhonen, Terminologicalcentralen

Till början

- När man skapar gemensamma IT-system eller tjänster för flera organisationer behöver man vanligen gå igenom termer och begrepp och fatta beslut om vilka termer ska användas och vad de betyder.
- Ett problem är termer som liknar allmänspråket och är eventuellt flertydiga.
- Begreppsanalysen är ett effektivt verktyg eftersom den möjliggör att klargöra och jämföra begreppen och därmed främjar val av termer.

Innehållet

- Jag kommer att presentera exempel ur tre olika ordlistor
 - Ordlista om sysselsättningstjänster (publicerad)
 - Ordlista för trafikinfrastruktur, andra versionen (inte färdig)
 - Ordlista för statsunderstöd (publicerad).
- Jag kommer att ge termerna i första hand på finska eftersom begreppsanalysen har gjorts på finska och dessutom bara Ordlistan för statsunderstöd innehåller ekvivalenter på svenska.

Exempel 1: työnhakija

Ordlista om sysselsättningstjänster

- Työllisyyspalvelujen sanasto publicerades i december 2024.
 - UF-centret (myndighet som stöder sysselsättning och integration, utvecklar styrnings- och verksamhetsprocesser, sköter utbetalningar och producerar nya digitala tjänster).
- Ordlistan gjordes vid reformen av de digitala arbets- och näringstjänsterna där t.ex. serviceplattformen Jobbmarknaden byggdes upp.
- Omfattar centrala begrepp som rör sysselsättningstjänster på finska.

Termen **työnhakija** i allmänspråket och fackspråket

- På arbetsmarknaden, i allmänspråket
työnhakija (1): ”den som söker förvärvsarbete för sig själv”
- Inom offentliga tjänster, i lagen om ordnande av arbetskraftsservice
työnhakija-asiakas; rekisteröitynyt työnhakija; työnhakija (2):
”enskild kund inom offentlig sysselsättningservice som är registrerad som kund i arbetskraftsmyndighetens kundinformationssystem och vars registrerade jobbsökning är i kraft”

Källa: Työllisyyspalvelujen sanasto (min översättning från finska)

Anmärkning om termen **työnhakija** (2)

”Ordet **työnhakija** används i två olika betydelser. För det första avses allmänt och i första hand en person som söker förvärvsarbete för sig (se begreppet *työnhakija* (1)). För det andra avses i lagen om ordnande av arbetskraftsservice (380/2023) med termen **työnhakija** en enskild kund som är registrerad som arbetssökande och vars jobbsökning är i kraft på det sätt som avses i lagen. Eftersom termen **työnhakija** inte alltid hänvisar till en kund inom offentlig sysselsättningsservice utan i allmänhet till en person som söker förvärvsarbete rekommenderar vi att använda en mer precis term **työnhakija-asiakas** om kunden.”

Källa: Työllisyyspalvelujen sanasto (min förkortade översättning från finska)

Exempel 2: erotusalue

Ordlista för trafikinfrastruktur, 2. versionen

- Ett gemensamt projekt av miljöministeriet och Trafikledsverket som påbörjades i 2025.
- Målet är att utöka den första versionen av [Ordlista för trafikinfrastruktur](#) som blev färdig under 2024.
 - Definitioner på finska, termer på finska, svenska och engelska.
- Vi började med begrepp som rör typsektioner, alltså beskrivningar, ofta i form av en ritning, som anger hur en vägområdes eller gatuområdes tvärsnitt är indelad.

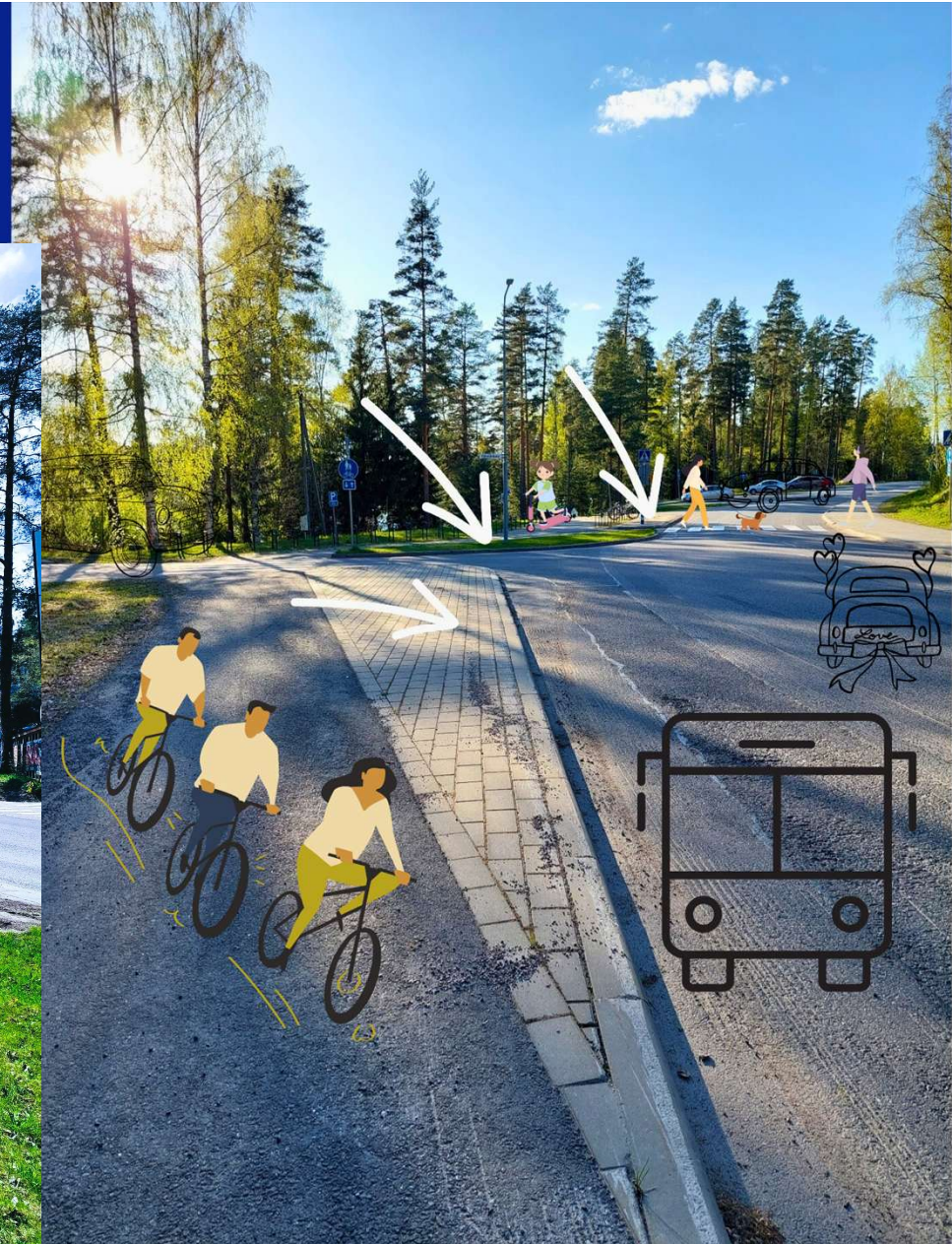
Egen term för var och en

- De finska kommunerna och närings-, trafik- och miljöcentraler använder termer och begrepp oenhetligt.
 - Det finns olika termer på samma begrepp och de vissa aktörerna använder flera begrepp än de andra.
 - Ibland blir det missförstånd mellan människor men människor kan också leva med de varierande termerna.
 - För att överföra information i maskinläsbart format behövs dock alltid gemensamma termer i ett och samma betydelse.

Källa: LiikenneBIM kehitystyö, esiselvitys, Loppuraportti, 21.8.2023, Sitowise

Olika slags
områden i
anslutning till en
väg som
separerar från
varandra olika

- riktningar
- färdssätt
- användningar.

En term för alla

- Arbetsgruppen vill definiera ett begrepp som omfattar alla olika typer av områden som används för att sortera och ge en term för detta begrepp.
- Termen **erotusalue** anses att vara det bästa alternativet eftersom den är neutral och omfattande.

Exempel 3: päämäärä och tavoite

Ordlista för statsunderstöd

- Ordlista för statsunderstöd, andra utökade upplagan tillämpas t.ex. i
 - webbtjänsten Sokunderstod.fi av Statskontoret som samlar statsbidragsmyndigheternas olika utlysningar av statsunderstöd på ett ställe
 - utbildning av statsbidragsmyndigheter.
- Ordlistan är helt trespråkig, även begreppsdiagrammen ges på svenska och engelska.

Päämäärä och tavoite

päämäärä

sv ändamål

toiminnan perimmäinen tarkoitus

verksamhetens primära syfte

tavoite

sv mål

ennalta määritetty kohteen tila,
johon pyritään

på förhand fastställt objekts
tillstånd som eftersträvas

Källa: Ordlista för statsunderstöd

Anmärkning om begreppen

”Ändamål och *mål* är närliggande men ändå olika begrepp. *Ändamålen* anges för att skissera upp inriktningen för verksamheten. Med hjälp av ett eller flera *mål* konkretiseras i sin tur hur man ska gå vidare för att ändamålen ska kunna förverkligas. I allmänspråket skiljer man däremot inte alltid på ändamål och mål, utan orden används i samma betydelse.”

Källa: Ordlista för statsunderstöd, ändamål

- Hur mycket information behöver man för att begreppet ska förstås?
- Hur mycket information är man färdig att upprätthålla i en ordlista?

[illegible]

Källa: TEPA, 2.6.2025

Till slut

- Om man har som ändamål att ändra och enhetliga termanvändning på ett område kunde man överväga att
 - begränsa (t.ex. antalet termer, antalet tillägsinformation)
 - motivera (arbetsgruppens linje, i stora ändringar)
 - informera om och förankra termerna när ordlistan är färdig.
- + komma ihåg att det tar tid och tålamod att förändra.

Tack!

